

נשא חי"ח שיחה ב'

להרמב"ם קינוי הוא חובה, אך התחלת המסכת - "המקנא כו' לכתחילה לא" - מדבר בקינוי לאחר שמצא בה דברים מכוערין (שאז לא יקנא, כי מן הסתם גם באיש ישנו דבר בלתי רצוי) שעליו לגרשה (אף שאין כופין אותו), ולכן סובר שסדר המשניות הוא נזיר גיטין סוטה.

בגמרא (ריש סוטה): "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך כו". וזהו ג"כ הטעם לסדרם בש"ס שמסכת סוטה הוא מיד לאחר מסכת נזיר. והנה, צריך להבין מדוע כותב הרמב"ם שסדר המשניות הוא נזיר גיטין סוטה מפני ש"שענינה מענין הגירושין שהסוטה כשתזנה יש לכוף האיש והאשה על הגירושין" (ופירוש דברי הגמרא "תנא מנזיר סליק" - ולא מגיטין - הוא כביאור המאירי ש"גיטין וסוטה לענין זה אחד הם").

ויובן בהקדים שהרמב"ם פוסק שקינוי הוא חובה (כרבי עקיבא בברייתא, דרבי עקיבא סובר שחובה לקנאות ור' ישמעאל סובר שקינוי הוא רשות), ולכאורה זהו בניגוד לסתם משנה "המקנא לאשתו, דיעבד אין לכתחילה לא קסבר תנא דידן אסור לקנאות".

ויש לומר, שלשיטת הרמב"ם אין הברייתא חלוקה על הסתם משנה. דמדובר בב' סוגי קינוי. דהמשנה מדברת בקינוי לאחר שמצא בה דברים מכוערין, ועל זה אומרת המשנה שאסור לקנאות. והברייתא מדברת באשה כשרה שמוטל על בעלה להדריכה כו', ובאשה כשרה ישנה מחלוקת האם הקינוי כדי להדריך הוא רשות או חובה.

וזה שאם ישנו בה דבר מכוער אסור לקנאות, דלכאורה איפכא מסתברא, הוא מפני שאם יש בה דבר מכוער אזי מסתמא גם בו ישנו ענין בלתי רצוי (כמו שכתוב בגמרא "כל המזנה אשתו מזננת עליו"), ואם אין האיש מנוקה מעוון אין המים בודקים את אשתו, ונמצא שגורם למחוק את שם ה' ללא תועלת ומוציא לעז על המים.

ולכן אם יש בה דבר מכוער אזי לשיטת הרמב"ם עליו לגרשה (אף שאין כופין אותו). ולכן מסכת סוטה באה לאחר מסכת גיטין, כי התחלת מסכת סוטה הוא באשה שיש בה דבר מכוער (שאסור לקנאות וצריך לגרש) ולכן מסתבר שהסמיכות לנזיר הוא בענין אשה זו שעליו לגרשה, ובנוגע אליה "גיטין וסוטה לענין זה אחד הם" (כלשון המאירי).

וזהו הקשר דהתחלת המסכתא להסיום "לא תתני יראת חטא דאיכא אנא", דעל ידי יראת חטא מסיימים ומסירים את האפשרות להענין דסוטה.

והנה גם לשיטת רש"י (שהקינוי דהמשנה בריש המסכתא הוא גם באשה כשרה, וכל סדר ההשקאה וכו' הוא בסוטה הטהורה) ישנו שייכות לסיום המסכתא. דהנה, יראת חטא פירושו שירא מהחטא עצמו ולא מהעונש. והנה, דוקא באשה כשרה, שבא אין עונש, מודגש שהיראת חטא שמבטל את ענין הסוטה הוא יראה מהחטא עצמו (הסתירה), ולא מהעונש, כי כנ"ל אין בה עונש, מפני שמדובר באשה טהורה.